

HỘI THẢO KHOA HỌC QUỐC GIA

THÁI Y VIỆN TRIỀU NGUYỄN: LỊCH SỬ VÀ TRIỂN VỌNG PHÁT TRIỂN

TÓM TẮT THAM LUẬN

Ngày 20-21.10.2023

Trung bày sam phat vien quan Hoi thao

Ngày 21.10.2023

08h00: Tham quan các địa điểm

liên quan Thái Y viện

13h0: Hội thảo Khoa học

Địa điểm Trường Cao đẳng Du lịch Huế

PHẦN 1. GIÁ TRỊ LỊCH SỬ CỦA THÁI Y VIỆN TRIỀU NGUYỄN

1. Vua Gia Long với Viện Thái Y triều Nguyễn (TS. Hồ Châu, ThS. Nguyễn Thị Hà, Trường Chính trị Nguyễn Chí Thanh)

Viện Thái y – cơ quan y tế cấp Trung ương xuất hiện khá sớm trong lịch sử Việt Nam (dưới thời nhà Trần). Trải qua bao biến cố, thăng trầm của lịch sử, vua Gia Long - vị vua sáng lập triều Nguyễn, đã cho xây dựng cơ quan Viện Thái y thực hiện chức năng, nhiệm vụ y dược; trong đó, nhiệm vụ khám chữa bệnh trong cung đình được đặt lên hàng đầu. Việc cho thành lập, đặt các chức quan, tiến hành xây dựng cơ sở vật chất (nơi làm việc), tuyển dụng thầy thuốc, đưa Viện Thái y đi vào hoạt động đã cho thấy sự quan tâm của vua Gia Long đối với lĩnh vực y tế; thừa nhận vai vị trí, vai trò của ngành y học trong hoạt động đời sống của con người.

2. Tổ chức hoạt động và nhiệm vụ Thái Y viện (NGUT. ThS. Phan Tấn Tô, Phó Chủ tịch thường trực Hội Đông y TP. Huế)

Thái Y Viện triều Nguyễn là mô hình y tế công lập tiên tiến về hoạt động, là nét tinh hoa của Y học cổ truyền Việt Nam. Thái Y Viện có nhiều chức năng, nhiệm vụ, nhưng nhiệm vụ chính là chăm lo sức khỏe cho vua và nội cung. Hoạt động Thái Y viện đạt nhiều thành tựu đảm bảo an toàn y tế, suốt 13 đời vua, những có một số hạn chế. Nhìn chung, đây là mô hình y tế công lập tiên tiến về hoạt động, là nét tinh hoa của Y học cổ truyền Việt Nam.

3. Tìm hiểu hoạt động Thái Y viện dưới thời Nguyễn (Lương y Lê Quý Nguu, Hội Đông y tỉnh Thừa Thiên Huế)

Nói đến Y học cổ truyền của Huế, chúng ta không thể không nói đến đội ngũ Ngự y, đó là những thầy thuốc ưu tú trong kinh thành nhà Nguyễn chuyên phục vụ

sức khoẻ trong hoàng cung. Một loại hình phục vụ y học, chỉ có ở Huế và không một nơi nào trong nước có được. Mặc dù ngày nay công việc của Thái y không còn nữa, nhưng những điểm son về y học của một đế chế còn vươn, cũng cần biết và khai thác cho công việc kế thừa, phát huy và du lịch

4. Tổ chức, hoạt động và chế độ thưởng, phạt của Thái Y viện triều Nguyễn (1802-1885) (ThS. Nguyễn Hữu Phúc, Trung tâm BTDT Cố đô Huế)

Dưới triều Nguyễn, Thái Y viện là cơ quan y tế cao nhất của cả nước, chuyên trách khám chữa bệnh, đào tạo, nghiên cứu các bài thuốc, soạn thảo y thư, quản lý dược liệu, điều hành mạng lưới y tế trong cả nước. Bài viết phân tích tổ chức, hoạt động, chế độ khen thưởng, xử phạt nghiêm minh của triều đình đối với cơ quan Thái Y viện trong thời gian trị vì của 4 vị vua đầu nhà Nguyễn.

5. Về vấn đề tuyển dụng, bổ nhiệm, sát hạch đối với quan chức Viện Thái y triều Nguyễn (TS. Hồ Châu, Trường Chính trị Nguyễn Chí Thanh)

Dưới triều Nguyễn, Viện Thái y là một cơ quan y tế cao nhất cả nước được thành lập từ rất sớm nhưng phải một thời gian dài sau đó cơ cấu, tổ chức nhân sự của cơ quan này mới đạt đến mức hoàn thiện (đời Minh Mạng). Để hoàn thiện cơ cấu, tổ chức nhân sự cho cơ quan Viện Thái y, các vua triều Nguyễn mà cụ thể là Gia Long và Minh Mạng đã đặt thêm nhiều chức quan mới, lựa chọn những người có đủ năng lực bổ nhiệm vào chức ấy. Đồng thời, để có một đội ngũ thầy thuốc đông đảo, có trình độ chuyên môn nghiệp vụ giỏi, chuyên tâm làm việc, giúp Viện Thái y thực hiện tốt các chức năng, nhiệm vụ của mình, các vua Nguyễn đã ban hành nhiều chính sách, biện pháp khác nhau.

6. Chế độ lương bổng và thưởng, phạt đối với quan chức viện thái y triều Nguyễn (TS. Hồ Châu, Trường Chính trị Nguyễn Chí Thanh)

Việc cho thành lập viện Thái y không nằm ngoài mục đích của vua Gia Long là nhằm xây dựng một nhà quân chủ chuyên chế, trung ương tập quyền vững mạnh toàn diện. Để các thầy thuốc viện Thái y chuyên tâm làm việc, trau dồi y thuật, dưỡng y đức, triều Nguyễn đã quy định chế độ lương bổng cũng như có hình thức thưởng, phạt tùy vào từng trường hợp cụ thể. Ban thưởng, xử phạt nhằm mục đích cuối cùng là để quan chức Viện Thái y cố gắng trau dồi, nâng cao y thuật, cẩn thận trong công việc, giúp cho viện Thái y thực sự là một cơ quan có đội ngũ nhân sự giỏi về chuyên môn, y đức tốt để hoàn thành tốt các chức năng, nhiệm vụ của mình.

7. Tổ chức hoạt động của Thái Y viện triều Nguyễn qua cuộc đời và sự nghiệp của ngự y Lê Văn Doãn (Lương y Thích Tuệ Tâm, BS. NNC Phạm Đức Thành Dũng, Tuệ Tĩnh đường Liên Hoa Huế)

Khảo sát di sản văn hóa trong gia đình, phát hiện 28 văn bản mang tính hành chính tiếng Hán và tiếng Pháp: 1 văn bản thời Tự Đức, 1 văn bản thời Kiến Phúc, 6

văn bản thời Thành Thái, 12 văn bản thời Duy Tân, và 8 văn bản thời Khải Định. Từ những văn bản này, nhiều vấn đề trong thiết chế chính trị, hành chính, tuyển dụng, chăm sóc sức khỏe, cung cấp thuốc men... được sáng tỏ. Đặc biệt nhất là thể hiện khách quan thiết chế hành chính của Thái Y viện trong giai đoạn đất nước mất hết chủ quyền, tất cả quan viên Nam triều kể cả Hoàng đế về phương diện quản lý nhân sự và tài chính, chỉ như là những công chức của chính quyền bảo hộ.

8. Hoạt động khám chữa bệnh ở Hoàng cung của Thái Y viện triều Nguyễn (Nguyễn Đăng Mạnh, Phòng Tư liệu Trí Thông đường)

Thái Y viện triều Nguyễn là cơ quan chuyên trách thực hiện việc khám chữa bệnh, chăm sóc sức khỏe và tìm kiếm, nghiên cứu thuốc cho vua, hoàng gia và quan lại. Với chức năng và nhiệm vụ hệ trọng như vậy, triều Nguyễn đã xây dựng cơ quan Thái Y viện ngay trong hoàng cung. Trong quá trình hoạt động, Thái Y viện từng bước hoàn thiện tổ chức dân sự, hoàn thành tốt công tác khám chữa bệnh cho vua và hoàng tộc, được ban khen rất hậu. Bài viết đi sâu phân tích hoạt động khám chữa bệnh ở chốn hoàng cung của Thái Y viện triều Nguyễn.

9. Hoạt động chăm sóc sức khỏe trong cung đình Huế qua một số tư liệu lịch sử (TS. Huỳnh Thị Ánh Vân, Hội Khoa học Lịch sử tỉnh Thừa Thiên Huế)

Y học đóng vai trò quan trọng trong mọi thời đại. Thời Nguyễn, việc chăm sóc sức khỏe trong cung đình Huế được các sử gia của triều đình ghi chép khá chi tiết, thể hiện tầm quan trọng của Y học cổ truyền ở giai đoạn này. Bài viết sẽ tổng hợp một số thông tin về cơ sở khám chữa bệnh, cơ cấu tổ chức, chế độ lương bổng cho các y sinh, việc chuẩn bị y dược, nơi dưỡng bệnh cho các cung nhân, thái giám... nhằm đem lại cái nhìn tổng quan về hoạt động chăm sóc sức khỏe trong cung đình Huế dưới thời Nguyễn.

10. Hoạt động khám, chữa bệnh trong cung đình của viện Thái Y triều Nguyễn (TS. Hồ Châu, Trường Chính trị Nguyễn Chí Thanh)

Dưới triều Nguyễn, nhà nước có những quy định cụ thể về chức năng, nhiệm vụ đối với tất cả các cơ quan: bộ, đường, nha, viện. Đối tượng trong cung đình mà Viện Thái y phải đặt lên hàng đầu trong khám chữa bệnh là nhà vua, tiếp đến là thái hoàng thái hậu, thái hậu, hoàng phi, cung phi, hoàng tử, công chúa... Quy trình hoạt động khám chữa bệnh cho nhà vua, hoàng tộc của thầy thuốc Viện Thái y triều Nguyễn rất là cầu kỳ, phức tạp và hết sức hệ trọng. Mọi hoạt động từ việc chọn thầy thuốc được vào xung xem mạch, đến việc chẩn mạch, kê đơn thuốc, chọn loại thuốc, phương thức bào chế... đều tiến hành rất cẩn mật, nghiêm ngặt, hạn chế thấp nhất những sai sót có thể xảy ra. Bài viết góp phần tìm hiểu về hoạt động khám chữa bệnh trong cung đình của Viện Thái y triều Nguyễn.

11. Thái Y viện triều Nguyễn và việc chữa trị bệnh mắt dưới đời vua Tự Đức (Nguyễn Thị Dương, Phòng Thư tịch, Viện Nghiên cứu Hán Nôm)

Dưới đời vua Tự Đức, chữa trị bệnh mắt thực sự là một mối quan tâm của triều đình bởi liên quan tới bệnh của Hoàng thái hậu Từ Dụ, người đặc biệt quan trọng đối với vua Tự Đức. Hàng loạt các sự kiện diễn ra xung quanh việc chữa trị bệnh mắt được ghi nhận ít nhất từ năm 1857 cho tới những năm cuối đời vua Tự Đức cho thấy sự kiên trì tìm mọi phương cách chữa mắt cho bà Từ Dụ của triều đình. Do nhu cầu y tế đặc biệt của triều đình Tự Đức (bên cạnh chứng bệnh mắt lâu khỏi của bà Từ Dụ, bản thân vua Tự Đức bầm thụ yếu đuối, nhiều bệnh dai dẳng), vấn đề hiệu quả chữa trị của thầy thuốc trong cung cũng như tìm thầy thuốc giỏi bên ngoài trở nên bức bách.

12. Các giá trị về Y học cổ truyền mang lại từ Thái Y viện triều Nguyễn (NGUT. ThS. Phan Tấn Tô, Phó Chủ tịch thường trực Hội Đông y TP. Huế)

Thái Y viện triều Nguyễn, một tổ chức y tế cung đình tiên tiến, đã để lại nhiều giá trị về Y học cổ truyền trong hoạt động, quy tụ hàng ngũ danh y khắp cả nước. Một số dòng họ Ngự y còn kế thừa đến ngày nay là vốn quý của Y học cổ truyền Huế. Ngoài để lại một số y thư cung đình, di tích về Thái Y viện, đó là chứng tích về văn hóa y dược cung đình quý báu.

13. Thái Y Viện và vấn đề sử dụng Nam Dược (YS.YHCT Nguyễn Thị Hiền, NGUT. ThS. Phan Tấn Tô, Hội Đông y TP. Huế)

Từ lâu trong xã hội ta có khuynh hướng trọng dụng thuốc Bắc, Thái Y Viện đặt lại vấn đề quan tâm đến Nam dược. Những chủ trương và việc làm trên cũng đáng cho ta suy ngẫm, cần xây dựng nền y tế quốc gia theo hướng hiện đại, đậm đà bản sắc dân tộc. Nghĩa là phải coi trọng Y học cổ truyền, trong đó quan tâm trọng dụng thuốc Nam.

14. Thân thế hành trạng và tác phẩm của ngự y Lê Văn Doãn - Đề xuất nghiên cứu ứng dụng (Lương y Thích Tuệ Tâm, BS. NNC Phạm Đức Thành Dũng, BS. Quách Trọng Nhân, Tuệ Tĩnh đường Liên Hoa Huế)

Tham luận trình bày những cơ duyên của tác giả, từ đó tìm hiểu về thân thế và sự nghiệp của cụ Ngự y tạo một niềm tin vững chãi về nhân thân của ông. Giới thiệu những tác phẩm của ông để lại và những việc các tác giả đã làm, đề xuất một phương án khai thác toàn bộ di sản của ông thông qua đề tài nghiên cứu toàn diện gồm 2 bước Lý thuyết và Thực hành, đề xuất các đơn vị chức năng tham gia mới có thể hoàn tất

15. Về viện sứ Thái Y viện Nguyễn Hạnh (1805-1874) (BS. Nguyễn Anh Huy, BS. Nguyễn Bái (hậu duệ Viện sứ Nguyễn Hạnh), Bệnh viện Trung ương Huế - Cơ sở 2)

Công bố nhân vật lịch sử NGUYỄN HẠNH (1805-1874) từng là Viện trưởng Thái Y viện từ năm 1857 đến năm 1874 (17 năm), từng chữa bệnh đậu mùa cho vua Tự Đức, và sáng tác 2 toa thuốc chữa bệnh tả.

16. Tham lý y tế Ứng Thông - Vị bác sĩ phụ trách Tây y trong Thái Y viện (TS. Trần Văn Dũng, Đỗ Thị Kim Loan, Sở Văn hóa và Thể thao)

Năm 1932, sau khi vua Bảo Đại học tập tại Pháp trở về nắm quyền chấp chính triều đình, và thực hiện một số chính sách canh tân, bổ nhiệm bác sĩ Ứng Thông giữ chức Tham lý Y tế, phụ trách lĩnh vực Tây y trong Thái Y Viện vào năm 1933. Tham lý Y tế Ứng Thông là một thành viên hoàng tộc, và từng theo học Trường Y Hà Nội khóa đầu tiên. thể hiện bước ngoặt mới trong hoạt động chuyên môn của Thái Y Viện, đó là sự kết hợp tinh hoa giữa Đông - Tây y trong khám chữa bệnh ở chốn cung đình

17. Thừa Thiên Huế- đất Ngự Y (Phan Thị Huyền Nhi, Hội Đông y thành phố Huế)

Thuận Hóa, Phú Xuân từng là thủ phủ xứ Đàng Trong, kinh đô triều Tây Sơn, triều Nguyễn, nên tại đây có Thái Y viện của nhiều triều đại, tập trung nhiều thế hệ Ngự y đặc biệt là dưới thời triều Nguyễn. Bài viết đã nêu đề xuất hướng bảo tồn, phát huy truyền thống vùng đất Ngự y.

18. Tìm hiểu về Tiên Y miếu (Lương y Lê Quý Ngưu, Hội Đông y tỉnh Thừa Thiên Huế)

Cũng như Y miếu Thăng Long (Hà Nội), Tiên Y Miếu (Huế) là ngôi nhà thờ tổ và các thầy thuốc của ngành nghề Đông y Việt Nam nằm gần cổng Lương Y thuộc thành phố Huế. Miếu được xây dựng sơ sài vào thời Gia Long, mãi đến Tự Đức (1850) mới hoàn chỉnh, trong đó thờ danh y nước ta và danh y triều Nguyễn. Qua nhiều biến cố của lịch sử, miếu bị đổ nát, diện tích chung quanh bị chiếm cứ, còn lại một mảnh đất nhỏ được Hội Đông Y Thừa Thiên Huế phục dựng lại thờ phụng như ngày nay. Để uống nước nhớ nguồn các Hội viên tề tựu đông đủ để làm lễ giỗ tổ hằng năm, coi đây như thờ tổ của ngành nghề Đông Y.

19. Dòng họ truyền thống Đông y: Nét độc đáo trên vùng đất Thừa Thiên Huế (TS. Trần Văn Dũng, Phó Chủ tịch Hội Văn nghệ dân gian Thừa Thiên Huế)

Cố đô Huế là vùng đất có bề dày truyền thống về Đông y. Bên cạnh Thái Y Viện chuyên trách khám chữa bệnh cho nhà vua, phi tần, hoàng tộc trong hoàng cung thì ngoài cộng đồng xã hội, công việc chăm lo sức khỏe được gửi gắm vào tài năng,

đức độ của các vị thầy thuốc có nguồn gốc xuất thân từ những dòng họ có truyền thống hành nghề Đông y nổi tiếng. Trải qua nhiều biến động của lịch sử, các giá trị tinh hoa Đông y Huế vẫn luôn được lưu giữ và phát triển trong các dòng họ có truyền thống Đông y. Thông qua các nguồn tư liệu, bài viết mong muốn góp phần phác thảo về lịch sử, thực trạng, vai trò và đóng góp của các dòng họ có truyền thống hành nghề Đông y ở Thừa Thiên Huế từ xưa cho đến nay.

20. “Thực vật bản thảo khúc”: Một nguồn tư liệu về chuyện ăn uống ngày xưa (TS. Trần Đình Hằng, NNC Lê Minh Khiêm, Phân viện Văn hóa nghệ thuật Quốc gia Việt Nam tại Huế)

Trong các công trình liên quan đến sách Thực vật bản thảo hiện có tại Viện Nghiên cứu Hán Nôm, tác giả đã lưu ý đến thể loại khúc trong Thực vật bản thảo khúc. Đây là một tác phẩm viết tay, bằng văn Nôm, nội dung diễn khúc ngâm nói về các loại thực phẩm, viết theo thể song thất lục bát, lời văn giản dị, mộc mạc, dễ thuộc dễ nhớ, dùng nhiều phương ngữ vùng Nghệ Tĩnh. Trong tương lai, việc diễn giải nội dung cụ thể dưới góc độ âm thực và đông y là rất cần thiết, để phác thảo bức tranh tổng thể về đa dạng sinh học, ngôn ngữ, nội dung từng cây con, gắn liền với những món ăn thức uống, những phương dược cụ thể...

21. Trung- Việt dược tính hợp biên, Bộ sách thuốc Cung Đình Huế cần được bảo tồn, phát huy, phát triển, phổ biến, ứng dụng (NGUT. ThS. Phan Tấn Tô, NGUT. ThS. Lê Hữu Mịch, Hội Đông y thành phố Huế)

“Trung Việt dược tính hợp biên”, bằng chữ Hán Nôm, biên soạn thời vua Duy Tân, Khải Định là bộ sách thuốc đồ sộ, rất giá trị, hiện còn bảo lưu được, do Phủ phụ chính đề xuất hội đồng biên soạn, vua Duy Tân duyệt y năm 1915. Sách dày 2.288 trang, gồm 16 quyển, ghi dược tính 1.655 vị thuốc Trung Hoa và Việt Nam, bằng chữ Hán Nôm, hiện đang lưu trữ tại Viện Nghiên cứu Hán Nôm, Hà Nội. Đây là bộ sách thuốc cung đình có giá trị về mặt lịch sử, văn hóa và khoa học y dược.

PHẦN 2. THÁI Y VIỆN TRIỀU NGUYỄN: TRIỂN VỌNG VÀ PHÁT TRIỂN

22. Phát huy giá trị thương hiệu Thái Y viện trong phát triển du lịch - dịch vụ của Thừa Thiên hiện nay (TS. Phan Thanh Hải, Giám đốc Sở Văn hoá và Thể thao tỉnh Thừa Thiên Huế)

Thái Y Viện triều Nguyễn là cơ quan y tế cấp trung ương chuyên trách chăm sóc sức khỏe cho nhà vua, hoàng tộc, nội cung, quan lại trong triều đình và quản lý ngành y tế của cả nước. Lịch sử đi qua nhưng danh tiếng của Thái Y Viện vẫn còn được lưu truyền, để lại nhiều bài thuốc có giá trị và phương pháp chẩn trị có hiệu quả. Hiện nay, Đông y Huế là sự kế thừa và phát triển của Thái Y Viện triều Nguyễn ra đời cách đây hơn 200 năm, có nhiều đóng góp tích cực trong công tác bảo vệ, chăm sóc sức khỏe nhân dân. Bài viết đã trình bày vài nét về Thái Y Viện, thực trạng

và giải pháp phát huy giá trị thương hiệu Thái Y Viện trong chiến lược phát triển du lịch trong bối cảnh hiện nay.

23. Đông y trong du lịch chăm sóc sức khỏe tại Thừa Thiên Huế: tiềm năng, thực tiễn và giải pháp (ThS. Nguyễn Văn Phúc, Giám đốc Sở Du lịch tỉnh Thừa Thiên Huế)

Việt Nam có nhiều lợi thế cả về điều kiện tài nguyên, khí hậu và đặc biệt có một nền y học cổ truyền lâu đời với nhiều bác sĩ Đông y giỏi. Đây là nền tảng cơ bản để định hình và phát triển những dịch vụ chất lượng cao và đa tiện ích - trong đó có các sản phẩm du lịch kết hợp làm đẹp, khám chữa bệnh và nghỉ dưỡng. Tuy nhiên, việc khai thác các tiềm năng và thế mạnh của Đông y vào du lịch chăm sóc sức khỏe vẫn còn bỏ ngỏ; chưa phát huy hết các giá trị và đặc biệt là tư duy về lý thuyết lẫn mô hình hoạt động chưa bắt kịp thực tiễn phát triển của các nước, thông tin quảng bá dành cho loại hình này rất hạn chế, trong đó có điểm đến Thừa Thiên Huế.

24. Tổ chức quản lý y học cổ truyền, chính sách và sự phát triển; Chính sách để ngành Y tế trở thành ngành Kinh tế (PGS. TS. Trần Kiên Hảo, Giám đốc Sở Y tế tỉnh Thừa Thiên Huế)

Bài viết giới thiệu về tổ chức quản lý Y học cổ truyền, chính sách và sự phát triển, đồng thời tổng quan chính sách để ngành Y tế trở thành ngành kinh tế là cần tập trung đầu tư vào nghiên cứu, khuyến khích doanh nghiệp và khởi nghiệp, xây dựng cơ sở hạ tầng y tế, quảng bá và tiếp thị sản phẩm y tế, cùng với việc đào tạo các lực lượng y bác sĩ có chuyên môn tay nghề cao và có kinh nghiệm.

25. Phát huy giá trị y học thời Nguyễn thúc đẩy phát triển du lịch chữa bệnh ở Thừa Thiên Huế (TS. Phan Tiến Dũng, TS. Nguyễn Anh Tuấn, Hội Khoa học Lịch sử Thừa Thiên Huế)

Trong 143 năm tồn tại và phát triển, nhà Nguyễn đã để lại những di sản văn hóa và tri thức quý giá, trong đó, có tinh hoa Đông y được đúc kết từ nhiều thế hệ, tiêu biểu cho nền Đông y dân tộc. Việc phát huy giá trị y học thời Nguyễn để phát triển du lịch nghỉ dưỡng ở Thừa Thiên Huế là việc làm hết sức có ý nghĩa. Bên cạnh việc bảo tồn các giá trị y học cung đình, loại hình du lịch khám, chữa bệnh này sẽ đem đến nguồn lợi không nhỏ đối với kinh tế địa phương.

26. Khai thác các giá trị di sản Y học cổ truyền trong phát triển du lịch chăm sóc sức khỏe ở Thừa Thiên Huế – các cơ hội và thách thức (PGS.TS. Bùi Thị Tám, Jaeyeon Choe, ThS. Bùi Thiên Nga, Trường Du lịch, Đại học Huế)

Trên cơ sở phân tích các thành tố cơ bản của du lịch chăm sóc sức khỏe kết hợp với kết quả khảo cứu sơ bộ về phát triển sản phẩm du lịch chăm sóc sức khỏe dựa trên các giá trị di sản “Thái Y viện triều Nguyễn”, bài tham luận tập trung làm rõ các

định hướng, cũng như cơ hội và thách thức cơ bản trong phát triển du lịch chăm sóc sức khỏe dựa trên các giá trị di sản “Thái Y viện triều Nguyễn”. Từ đó, thảo luận các hàm ý chính sách nhằm từng bước thúc đẩy phát triển loại du lịch đặc trưng của Cố đô Huế.

27. Thái Y viện thời Nguyễn và định hướng bảo tồn phát huy giá trị di sản (TS. Lê Thị An Hòa, TS. Võ Vinh Quang, Trung tâm BTDT Cố đô Huế)

Thái Y viện là cơ quan Y tế chuyên trách của triều Nguyễn, được lập ra để chăm sóc sức khỏe cho triều đình và góp phần tuyển chọn, đào tạo, bồi dưỡng, phát huy thế mạnh của ngành y tế truyền thống Việt Nam thời quân chủ (thế kỷ XIX-XX). Bài viết này lược khảo về Thái Y viện triều Nguyễn, thông qua đó, tác giả nêu bật đặc trưng và vị thế của Thái Y viện triều Nguyễn, cũng như có một số đề xuất phát huy giá trị của Thái Y viện tại Hoàng cung Huế.

28. Đóng góp ý kiến về đề án “Thái Y viện – triển vọng phát triển” (Lương y Thích Tuệ Tâm, BS. Quách Trọng Nhân, Tuệ Tĩnh đường Liên Hoa Huế)

Để giải quyết vấn đề thừa kế và phát huy giá trị di sản văn hóa Thái Y viện Triều Nguyễn trong hoạt động du lịch và khám chữa bệnh bằng Đông y trong thời đại ngày tác giả đã đề xuất xây dựng 2 phương án: Thứ nhất là phục dựng lại Thái Y viện theo nguyên trạng cũ của ngày xưa về cả hình thức và cách thức hoạt động như Hoàng cung. Thứ hai là phục dựng lại Thái Y viện trong khuôn viên bệnh viện Y học cổ truyền tỉnh Thừa Thiên với những vật liệu thiên nhiên mang kiểu dáng cổ kính pha lẫn nét hiện đại và mô hình chăm sóc phục vụ bằng Y học cổ truyền là cao cấp nhất. Các công trình này vừa có tính cách để bảo tồn, vừa để tôn vinh phát huy những giá trị của Thái Y viện trong quần thể di tích lịch sử Cố đô Huế trong hơi thở cuộc sống đương đại.

29. Bảo tồn, phát huy giá trị di sản của các công trình khám chữa bệnh triều Nguyễn với phát triển du lịch tỉnh Thừa Thiên Huế (ThS. Nguyễn Thị Thu Sương, Khoa Quản lý lễ hành, Trường Du lịch, Đại học Huế)

Trên cơ sở phân tích, đánh giá thực trạng các công trình khám chữa bệnh triều Nguyễn, kết hợp nghiên cứu sơ bộ các giá trị của y thuật cung đình triều Nguyễn, tham luận đề xuất hướng trùng tu, bảo tồn các công trình di sản, xây dựng tuyến điểm đến tham quan kết hợp các dịch vụ khám chữa bệnh theo y thuật cung đình. Qua đó phát huy các giá trị di sản Thái Y viện triều Nguyễn thành sản phẩm văn hóa, du lịch độc đáo của vùng đất Cố đô.

30. Thái Y Viện triều Nguyễn - Di sản cần được phát huy và hoạt động của Công ty Đại Nam Thái Y viện (Công ty Đại Nam Thái Y viện)

Thái Y Viện triều Nguyễn, một thiết chế y tế của triều đình, có tổ chức quy mô, hoạt động khám chữa bệnh cung đình nghiêm cẩn, phương pháp hội chẩn tiên tiến, đã để lại nhiều phương thư, ngự dược giá trị. Đó là di sản văn hóa, y dược quý báu cần được bảo tồn và phát huy. Công ty Đại Nam Thái Y Viện phục chế hoạt động Thái Y viện về chăm sóc sức khỏe khách du lịch, đây là hoạt động mới mẻ, cố gắng triển khai có hiệu quả nhưng cũng rất khó khăn, cần có sự quan tâm của Lãnh đạo tỉnh và các ban ngành liên quan.

31. Phát huy thế mạnh của các bài thuốc y học cổ truyền Thái Y viện triều Nguyễn trước xu hướng hiện đại hóa (BS. ThS. Nguyễn Văn Hưng, ThS. Nguyễn Đình Quỳnh Phú, Khoa Dược, Trường Đại học Y - Dược, Đại học Huế)

Để phát huy nền Y học cổ truyền, dưới triều Nguyễn đã cho xây dựng Thái Y viện để chăm sóc sức khỏe cho hoàng gia và triều thần. Việc bảo tồn và phát huy giá trị của Thái Y viện triều Nguyễn đã và đang được tiến hành đem lại nhiều kết quả đáng mong đợi. Bài viết đưa ra những nội dung về nghiên cứu phát huy thế mạnh của Y học cổ truyền trên thế giới, những tiến bộ vượt bậc về các phương pháp bào chế và chiết xuất dược liệu, các bài thuốc. Từ đó, bài viết cũng có những đề xuất nghiên cứu và phát huy thế mạnh của các bài thuốc Y học cổ truyền Thái Y viện triều Nguyễn trong hiện tại và tương lai.

32. Những phương thuốc được sử dụng hiệu quả dưới triều Nguyễn và phương pháp bảo tồn, phục hồi, sử dụng và thông tin hiệu quả đến người dân, khách hàng trong nước và thế giới” (BS. Ngô Thị Bích Trâm, ThS. BS. Trần Thủy Phương, Khoa Y học cổ truyền, Bệnh viện Trung ương Huế)

Dưới Triều Nguyễn, Thái Y viện trong hậu cung là quan phòng chức năng khám chữa bệnh cho vua, hoàng gia, quan lại và cả nhân dân thường ngày cũng như lúc dịch bệnh, là nơi để lại nhiều phương thuốc giá trị về cả y học và lịch sử mà thế hệ sau đang bảo tồn, phục hồi, sử dụng và thông tin hiệu quả đến người dân, khách hàng trong nước và thế giới, góp phần đưa Huế trở thành trung tâm y tế chuyên sâu của cả nước.

33. Kế thừa, phát huy tinh hoa y học cổ truyền Thái Y viện triều Nguyễn trong quản lý y tế và chăm sóc sức khỏe người dân (BSCKII. Huỳnh Nguyễn Lộc, Viện trưởng Viện Y dược học dân tộc TP. Hồ Chí Minh)

Việt Nam là một nước có nền Y học cổ truyền lâu đời, được lưu truyền và ngày càng trở nên phong phú, hiệu quả trong phòng bệnh, chữa bệnh và chăm sóc sức khỏe nhân dân. Đẩy mạnh công tác nghiên cứu khoa học, tăng cường ứng dụng các tiến bộ kỹ thuật, giữ gìn tính đặc thù của nền Đông y Việt Nam, đưa nền Đông y Việt Nam thành một ngành khoa học mạnh, góp phần tăng trưởng kinh tế và xuất khẩu

sản phẩm, dịch vụ Đông y là việc làm cấp thiết. Phát triển nền Đông y Việt Nam theo nguyên tắc kết hợp chặt chẽ giữa Đông y và Tây y.

34. Nghiên cứu tiếp thu, kế thừa bài thuốc “Minh Mạng thang” của Thái Y viện triều Nguyễn, tiếp cận với khoa học công nghệ hiện đại để nâng cấp, đa dạng hóa Rượu, Trà, Viên nang Hoàng Đế Minh Mạng trở thành sản phẩm chăm sóc sức khỏe, sản phẩm Du lịch đặc trưng (Công ty cổ phần Dược Medipharco)

Cố đô Huế ở Việt Nam không chỉ là một danh lam thắng cảnh mà còn là một di tích văn hóa lịch sử có giá trị của thế giới. Bài viết đại diện công ty đã giới thiệu về việc nghiên cứu tiếp thu, kế thừa bài thuốc “Minh Mạng thang” của Thái Y viện triều Nguyễn để sản xuất và xây dựng thương hiệu rượu Hoàng đế Minh Mạng trở thành sản phẩm Sức khỏe - Văn hóa - Du lịch xứ Huế. Đó cũng chính là mục tiêu được công ty CP Dược Medipharco đặt ra từ những năm 1990.

35. Xây dựng thương hiệu Minh Mạng thang- Dược tửu cung đình, đặc sản Huế (Phan Nhật Minh)

Minh Mạng thang lâu nay nổi tiếng là loại thuốc rượu đại bổ khí huyết, bổ thận, tráng dương, là mặt hàng du lịch đã có thương hiệu, là đề tài hấp dẫn của báo chí, của các cuộc giao lưu trà dư, tửu hậu, nhưng vẫn còn nhiều bàn tán trái chiều về thực hư, chất lượng. Vậy cần phải đặt lại vấn đề để chuẩn hóa chất lượng.

36. Tiềm năng và thách thức phát triển chuỗi giá trị dược liệu vùng đồng bào dân tộc thiểu số (PGS. TS. Trần Thị Thu Hà, Viện Lâm nghiệp và Phát triển bền vững)

Bài viết chỉ ra tiềm năng phát triển dược liệu của Việt Nam ở các vùng miền núi nơi tập trung chủ yếu đồng bào dân tộc thiểu số. Đồng thời chỉ ra những thách thức để có thể phát triển dược liệu nơi đây thành những chuỗi giá trị dược liệu tiềm năng phù hợp với từng vùng sinh thái và tập quán canh tác của các đồng bào dân tộc thiểu số. Dựa vào các nghiên cứu trên thực địa ở các vùng khác nhau để phân tích một bức tranh tổng thể nhằm đóng góp tư liệu đầu vào để thực hiện thành công mục tiêu phát triển dược liệu quý phù hợp vùng đồng bào Dân tộc thiểu số và miền núi.

37. Giá trị của nguyên liệu chế biến món ăn là bài thuốc hàng ngày giúp con người sống khỏe (ThS. Lê Công Hùng, Th.S Mai Hằng, ThS. Pha Vũ Diệu Bình, Trường Cao đẳng Du lịch Huế)

Chuyện ăn uống đặc biệt quan trọng, từ việc đảm bảo dinh dưỡng, sức khỏe cho đến phong khí của một gia đình, của cộng đồng và cả một quốc gia. Người dân ở vùng đất Cố đô có rất nhiều món ăn, thức uống khá đặc thù nhằm thích ứng với sự sinh tồn, với địa khí hậu khắc nghiệt. Bài viết, tác giả giới thiệu và phân tích những

bài thuốc, vị thuốc có tác dụng dưỡng sinh và phòng chống bệnh tật trong một số món ăn, thức uống tại vùng đất này.

38. Canh sâm dưỡng sinh thuần Việt (Nghệ nhân Hoàng Thị Như Huy, Nghệ nhân Nhân dân ẩm thực Việt Nam)

Bài viết đã giới thiệu ý nghĩa việc ăn uống dưỡng sinh của các đại danh y từ xưa đến nay trong Thái Y viện qua các triều đại; Giới thiệu cây sâm trong thiên nhiên núi Ngọc Linh; Công trình nghiên cứu tạo ra sản phẩm dinh dưỡng góp phần bảo vệ và nâng cao sức khỏe người tiêu dùng.

39. Phát triển cây thuốc và chăm sóc sức khỏe trong món ăn (Nghệ nhân Hồ Đắc Thiều Anh, PGĐ Trung tâm UNESCO Văn hóa Ẩm thực Việt Nam)

Bảo tồn và phát triển mạnh mẽ tài nguyên dược liệu nhằm góp phần cân bằng hệ sinh thái, môi trường và bảo vệ sức khỏe cộng đồng trên cơ sở tri thức và kinh nghiệm của các danh y, ngự y triều Nguyễn, các bài thuốc quý đã và đang được phát huy trong khám chữa bệnh cho cư dân địa phương cùng với việc chăm sóc sức khỏe trong ăn uống là sự kết hợp vô cùng độc đáo giữa cách biết tận dụng dòng thực phẩm xanh trong kho tàng thiên nhiên qua phương pháp chế biến truyền thống và cảm nhận năng lượng tốt của các món ăn bài thuốc.

40. Hệ tài nguyên rau rừng - món ăn bài thuốc trong y học cổ truyền của người Tà Ôi (Trần Nguyễn Khánh Phong, Hội Khoa học lịch sử tỉnh Thừa Thiên Huế)

Người Tà Ôi ở Thừa Thiên Huế có môi trường cư trú dựa vào rừng núi cho nên cuộc sống của họ phụ thuộc vào nguồn tài nguyên thiên nhiên. Trong đó, việc sử dụng hệ tài nguyên rau rừng dùng làm món ăn vừa là bài thuốc trong Y học cổ truyền đã giúp họ phần nào vượt qua được bệnh tật. Hiện nay, trước sự tác động từ thiên tai và con người dẫn đến hệ sinh thái rừng có nhiều biến đổi. Để bảo vệ nguồn tài nguyên rau rừng thì người Tà Ôi đã vận dụng luật tục và tri thức bản địa đã có hàng trăm năm nay để bảo tồn cho được các giống rau rừng quý, bài thuốc của thiên nhiên đã ban tặng cho cộng đồng từ thuở khai sơ./.